

بررسی کارایی دو علف‌کش پس‌رویشی و اختلاط آنها روی علف‌های هرز کلزا

ابراهیم توبه^۱، داود توبه^۲، نیکروزدشتی^۳، محمدتقی آل ابراهیم^۴، سلیم فرزانه^۵

^۱دانشگاه محقق اردبیلی abto47@gmail.com
^۲دانشگاه شهید مدنی تبریز davood.tobeh@gmail.com
^۳دانشگاه محقق اردبیلی n456dashti@gmail.com
^۴دانشگاه محقق اردبیلی m.t.alebrahim@gmail.com
^۵دانشگاه محقق اردبیلی salimfarzaneh@yahoo.com

چکیده

به منظور بررسی کارایی دو نوع علف‌کش پس‌رویشی روی علف‌های هرز نازک‌برگ و پهن‌برگ کلزا در اردبیل، آزمایشی در سال زراعی ۹۶-۹۵ در مزرعه‌ای واقع در شهرستان نمین بصورت طرح اسپلیت پلات فاکتوریل در قالب طرح پایه بلوک‌های کامل تصادفی در ۳ تکرار اجرا گردید. دو نوع سم پس‌رویشی در سه حالت، کاربرد نازک‌برگ‌کش هالوکسی فوپ-آر-متیل استر ۱/۸٪/۱۰۰ امولسیون با دز ۷۵/۰ لیتر در هکتار و پهن‌برگ‌کش کلوپیرالید ۳۰٪/SL به میزان ۰/۸ لیتر در هکتار و مخلوط دو سم مذکور با مصرف طی دو زمان مرحله رویشی کلزا در دو کرت اصلی (مرحله اول: ۲ تا ۴ برگی کلزا و مرحله دوم: قبل از ساقه‌دهی کلزا)، وبا کاربرد سه نوع سمپاش پستی (اتومایزر، میکرونیر و تلمبه‌ای کتابی) بعنوان کرنه‌های فرعی انجام گردید.

در مساحت یک‌چهارم مترمربع وزن تر و وزن خشک نمونه علف‌های هرز و تفکیک نمونه به نازک‌برگ و پهن‌برگ و اندازه‌گیری وزن تر و خشک آنها و بررسی نتایج با نرم‌افزار sas و تهیه جداول مقایسه میانگین نشان داد که با تاثیر سم نازک‌برگ‌کش وزن خشک کل علف‌های هرز ۳۹٪ کاهش و در اثر سم پهن‌برگ‌کش وزن خشک کل علف‌های هرز ۲۳٪ کاهش و با تاثیر اختلاط دو سم مذکور، وزن خشک کل علف‌های هرز ۵۱٪ کاهش داد و تاثیر کارایی سموم فوق روی عملکرد در هکتار محصول کلزا در شاهد ۱۱۸۵ کیلوگرم و با کاربرد سم نازک‌برگ‌کش ۳۱۳۵ کیلوگرم و سم پهن‌برگ‌کش ۲۹۸۹ کیلوگرم و با کاربرد اختلاط آنها ۳۶۴۴ کیلوگرم در هکتار برآورد گردید. نتیجه آزمایش نشان می‌دهد که کارایی اختلاط سموم مذکور از کاربرد جداگانه آنها بیشتر می‌باشد.

واژه‌های کلیدی

کلزا، علف‌هرز، نازک‌برگ، پهن‌برگ، علف‌کش.

مقدمه

امروزه استفاده از کلزا عمدتاً جهت تولید روغن خوراکی مورد توجه قرار می‌گیرد چرا که دانه کلزا بیش از ۴۰٪ روغن داشته و کیفیت آن نیز در ارقام جدید بسیار مطلوب بوده و به دلیل داشتن نزدیک به ۶۰٪ اولئین بهتر از دیگر روغنهای نباتی است. کنجاله کلزا نیز در گونه‌های جدید از نظر کیفی نزدیک به کنجاله سویا بوده و در حدود ۴۰٪ پروتئین دارد. از این رو یکی از منابع سرشار پروتئین است، در سال ۱۳۸۲ در ایران

حدود ده درصد روغن مورد نیاز، داخل تولید می‌شد و بقیه به صورت خام یا آماده وارد میشد (سیداحمدی و کریمی، ۱).
حجازی بیان کرد که کلزا دانه روغنی در تغذیه دام و طیور ارزش دارد. [۲]. که در روند تحول تولید، جایگاه رفیعی را احراز کرده به طوری که در سال ۲۰۰۱ میلادی مقام سوم را در جهان پس از سویا و پالم (نخل روغنی) با تولید حدود ۴۰ میلیون تن به خود اختصاص داده است (عشرت آبادی). [۳]. رشد جمعیت، بهبود سطح تغذیه و افزایش مصرف کنجاله دانه‌های روغنی در تغذیه دام و طیور، نیاز به تولید دانه‌های روغنی را در جهان افزایش داده است. با در نظر گرفتن حداقل مصرف سرانه روغن نباتی در ایران که حدود ۱۶ الی ۱۸ کیلوگرم است، در حال حاضر به بیش از یک میلیون و دویست هزار تن روغن در سال نیاز است که از این مقدار حدود ۱۰٪ آن در داخل کشور تولید میشود و ما بقی بایستی از خارج وارد گردد (حاجی زاده) [۴] باید توجه داشت ارزش تخصیصی برای واردات دانه‌های روغنی در سال ۱۳۸۲ از مرز یک میلیارد دلار تجاوز کرده و این رقم در بین کالاهای اساسی نظیر گندم، ذرت، برنج و شکر درصد بسیار بالایی است. به این ترتیب سهم بزرگی از میزان ارزش مصرف شده برای واردات مواد غذایی به کشور در واردات روغن نباتی، دانه و کنجاله گیاهان روغنی صرف میشود (قبادی) [۵]. از طرفی نیازمندی به واردات بیش از ۹۰ درصد از یک کالای اساسی برای مصرف سالانه، از هر لحاظ بر خلاف مصالح کشور است، به همین دلیل در سال‌های اخیر طرح ملی تولید دانه‌های روغنی در کشور مورد توجه قرار گرفته است (مهاجر)، کمبود شدید روغن نباتی لازم است فعالیتهای بسیار زیادی برای افزایش دانه‌های روغنی در کشور به عمل آید که دستیابی به آن از دو راه امکان‌پذیر است، یکی افزایش سطح زیر کشت و دیگری افزایش عملکرد در واحد سطح. با توجه به محدودیتهای منابع آبی و خاکی کشور امکان در اختیار گرفتن اراضی جدید برای توسعه کشت دانه‌های روغنی از لحاظ اقتصادی مقرون به صرفه نیست، ولی با کشت دانه‌های روغنی در اراضی موجود و در تناوب قرار دادن آنها با محصولات زراعی مانند گندم، جو و غیره میتوان به افزایش تولید این محصول کمک نمود. بهتر است بیشتر فعالیتهای بر افزایش عملکرد در واحد سطح متمرکز نمود و از طریق انجام عملیات به-زراعی و به‌نژادی راندمان تولید این محصولات را در واحد سطح افزایش داد. دادرشدو نمو، عملکرد و کیفیت دانه تحت تاثیر عوامل و پارامترهای مختلفی قرار می‌گیرند که از جمله این عوامل می‌توان به میزان بذر، تراکم و جمعیت گیاهی در مزرعه و علف‌های هرز اشاره نمود (کوچکی) [۶]. به